

עודכן ב- 31/05/2007 02:34

"רפורמה": מחירי הדלק לאזרחים יעלו

מאת חי בראל

בקרב צפויה לצאת לדרך הפרטת פי גלילות, אשר צפויה לחזק את מעמדן של חברות הדלק ולפגוע בצרכנים, אם יתאפשר להן להתמודד. בשנים האחרונות מובילים ראשי האוצר מדיניות כלכלית הדוגלת בפתיחת השווקים השונים לתחרות, תוך הקטנת הריכוזיות. זאת, לכאורה כדי להביא להורדת מחירים ולהיטיב עם הצרכנים.

בד בבד עם מדיניות זו, מצער לראות כי דווקא משק הדלק והאנרגיה עובר תהליך הפוך, כאשר מצד אחד השפעת האנרגיה על הכלכלה בכלל ועל הצרכנים בפרט הולכת וגוברת, ומצד אחר תהליכים שנועדו להגביר את התחרות אינם משיגים את מטרתם, ואף מגבירים את הריכוזיות הגבוהה הקיימת ממילא במשק הדלק והאנרגיה.

באחרונה נוכחנו לדעת כי הפרטת בז"ן, שנועדה לפרק את מונופול בתי הזיקוק ולהפריד בין בית הזיקוק בחיפה לבית הזיקוק באשדוד אמנם הכניסה סכום נכבד לקופת האוצר, אך נכשלה בייעודה להגברת התחרות במשק הדלק. פז שרכשה את בז"א משתמשת בעצמה כמעט במלוא התפוקה של בית הזיקוק באשדוד ולאחר רכישת בית הזיקוק אף חתמה הסכם עם הרשות הפלשתינית לאספקה בלעדית של מלוא צריכתה באזור יהודה ושומרון. כתוצאה מכך בית הזיקוק באשדוד כמעט ואינו מספק מוצרי דלק לחברות הדלק זולת פז. כך, ימשיך בית הזיקוק בחיפה לפעול כמונופול המספק באופן בלעדי מוצרי דלק לכל חברות הדלק האחרות, למעט פז.

בתהליך הפרטת בית הזיקוק בחיפה, אשר הושלם באחרונה, הובטח למציעים כי יוסר הפיקוח על מחירי התזקיקים בשער בתי הזיקוק. כתוצאה מהליך זה לא רק שלא תיווצר תחרות בין שני בתי הזיקוק, אלא גם יוסר פיקוח המחירים. קרוב לוודאי כי עקב כך, ולאור היעדר התחרות בין בתי הזיקוק הפועלים בישראל, יעלו משמעותית מחירי מוצרי הדלק המסופקים על ידי בתי הזיקוק לחברות הדלק וגם לצרכן. בימים אלה אמור להסתיים מכרז פי גלילות, אשר במסגרתו תמכור המדינה 50% מאחזקותיה, יחד עם שותפותיה בבעלות - חברות הדלק פז, דלק וסונול. על פז נאסרה ההשתתפות בהליך, בשל אחזקותיה בבית הזיקוק באשדוד.

ברור לכל כי השתתפותן של חברות הדלק במכרז אינה מביאה לידי ביטוי את רצון המדינה בבואה להפריט את פי גלילות. משמעות זכייה של אחת מחברות הדלק לגבי משק הדלק ברורה - המשך ההשתלטות והריכוזיות שלהן במשק הדלק. במקרה שבו תזכה אחת מחברות הדלק במכרז, הרי שתונצח שליטת חברות הדלק בכל שלבי ניפוק הדלק, יבוא, זיקוק ושיווק, ובכך תימנע למעשה מחברות נוספות במשק כניסה למשק האנרגיה הישראלי. קל לשער כיצד ישתפר השירות לצרכן אם חברה שאינה חברת דלק תוכל להשתמש בפי גלילות כבסיס ליבוא דלק אשר יוביל לתחרות מול בתי הזיקוק ובסופו של דבר ישרת את הצרכן.

ההיגיון הכלכלי המניע את הרפורמות שמוביל האוצר מחייב היה להפריט את פי גלילות תוך כדי מניעת התמודדות חברות הדלק במכרז. במקום להפוך את פי גלילות לעוד כלי שרת בידי הריכוזיות המוגזמת של חברות הדלק, ראוי היה להקטין הריכוזיות ולייצר תחרות נוספת עם אותן חברות. במידה ובסופו של תהליך יימצא משק האנרגיה במצב שבו שתי חברות דלק ישלטו בבית הזיקוק אשדוד ופי גלילות, אז יישאר בז"ן חיפה מונופול לשאר השוק, ובכך ייסתם הגולל על האפשרות לגרום, גם בעתיד, לתחרות הוגנת ופתוחה בשוק לרווחת הצרכנים.

הכותב הוא חבר בעמותת עוגן, הפועלת נגד מחדלים ממשלתיים וציבוריים

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון